

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

UN RECORREGUT PER LA CATALUNYA INTERIOR GR-3

9a Etapa : L'ASCENSIÓ - SANTES CREUS DEL BORDELL - SANT MIQUEL
VILANOVA DE L'AGUDA

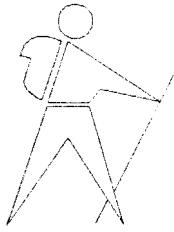
13 de febrer de 2000

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	7	h
Solsona. Esmorzar.	9	h
Sortida cap a l'Ascensió (Madrona).	9.30	h
L'Ascensió. Inici de la caminada.	10.15	h
Santes Creus del Bordell. Reagrupament.	11	h
	11.10	h
Sant Miquel. Reagrupament.	12.25	h
	12.35	h
Vilanova de l'Aguda. Reagrupament.	13.40	h
Sortida cap a Ponts.	14	h
Ponts. Dinar i visita	14.15	h
Sortida cap a Vilanova.	17	h
Vilanova i la Geltrú.	19.15	h

Notes.-

- ** Esmorzarem a Solsona; al bar de l'estació d'autobusos.
- ** En arribar a Vilanova de l'Aguda l'autocar ens portarà fins a Ponts on dinarem.
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteu els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

SECCIÓ DE SENDERS AE TALAIA

UN RECORREGUT PER LA CATALUNYA INTERIOR GR-3

**9a Etapa : L'ASCENSIÓ - SANTES CREUS DEL BORDELL - SANT MIQUEL
VILANOVA DE L'AGUDA**

13 de febrer de 2000

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

Horari		
Parcial	Total	Quilometratge

0.00	0.00	0.00
------	------	------

Carretera (Solsona – Sanaüja). Se segueix cap a l'oest.

0.04	0.04	0.30
------	------	------

Bifurcació. Es deixa la carretera i s'entra a la dreta (nord); el camí planeja.

0.02	0.06	0.50
------	------	------

Escola. Es deixa l'escola a la dreta i es rodeja per l'esquerra; el camí ara baixa.

0.04	0.10	0.70
------	------	------

Can Mases (700 m). A l'esquerra es deixen uns camins que van als camps. La casa queda a la dreta; es passa a fregar la paret i el sender baixa aproximadament cap al sud. Als 80 metres es troba un camí travesser; es va cap a l'esquerra baixant. Als 20 metres es deixa un camí que puja a l'esquerra.

0.03	0.13	1.01
------	------	------

Camp. Al fons el Barranc de l'Infern. Es travessen els conreus perpendicularment. A l'altra banda es troba una pista travessera i un camí que puja cap el nord que se segueix. El camí és abrupte i acompanyat de roures. Després de pujar una estona es deixen a la dreta unes entrades als camps i tot seguit es passa pel damunt d'un monticle de terra que talla el camí. A la dreta queda l'entrada a un camp.

0.14	0.27	1.97
------	------	------

Camp. Es creua el camp pel mig en direcció oest. Al capdamunt del camp cal prendre un camí embrossat i girar a l'esquerra (sud). Cal prestar atenció als senyals. En direcció sud-oest es creuen uns conreus.

0.06	0.33	2.34
------	------	------

Bifurcació. Es tracta de la pista de Sanaüja a Santes Creus, que se segueix amunt a la dreta (nord-

oest). Als 100 metres es deixa una pista a la dreta que va al mas de Pinós. Seguidament la pista fa un revolt cap a l'esquerra, i més endavant es deixa una pista a l'esquerra que baixa.

0.12	0.45	2.96
------	------	------

Santes Creus del Bordell (782 m). Abans d'arribar a l'ermita es troba un peu de creu a l'esquerra del camí. Bella panoràmica sobre la vall de Sorribes, amb Vilanova de l'Aguda al fons. Es continua amb la mateixa direcció que es portava a l'arribar (nord-oest). Veiem el mas de Pinós dalt d'un pujol. Hem d'anar cap a l'esquerra fins a trobar un corriol de carena molt fressada que baixa paral·lela a una pista que ens queda a l'esquerra. Més endavant trobem una bifurcació de corriols, hem d'agafar el de l'esquerra.

0,15	1.00	3.51
------	------	------

La Creu dels Lladres (786 m). S'agafa la pista paral·lela (esmentada abans) tot baixant.

0.25	1.25	5.49
------	------	------

Bifurcació. Es deixa la pista per agafar un corriol que puja a la dreta; es deixa un corriol a l'esquerra i es continua planejant. Quan el corriol s'acaba, ens dirigim cap a la paret d'una granja i quan som al davant decanem cap a l'esquerra passant entre dos camps.

0.05	1.30	5.79
------	------	------

Bifurcació. S'hauria d'agafar el corriol de la dreta però està tapat per la verdissa. **Atenció!**, cal doncs, baixar cap al camp de la dreta i vorejar-lo fins a trobar una sortida de camp, on trobarem de nou el camí que havíem deixat. Es continua i se surt entre dos camps, es va avall per un corriol abrupte, que es dirigeix a un camí d'accés a la masia que tenim al davant.

0.08	1.38	6.34
------	------	------

Can Formiguera (620 m). A l'altra banda del barranc, veiem la nova carretera C-1313 que va de Ponts a Oliana, obligada per l'embassament de Rialp. Es continua pel costat d'una bassa i s'agafa la pista que puja i deixa Formiguera a la dreta. Al cap de poc es deixa un camí que baixa a la dreta. Es deixen entrades de camp a dreta i esquerra.

0.07	1.45	6.70
------	------	------

Collet. Hi ha una cruïlla de pistes. Es va a la dreta per una que baixa a l'oest.

0.15	2.00	7.94
------	------	------

Sant Miquel (600 m). S'agafa un corriol que surt de davant del cementiri de l'ermita i baixa en direcció sud-oest.

0.20	2.20	9.20
------	------	------

Bifurcació. Es troba un antic camí que se segueix amunt, a la dreta, tot creuant uns conreus.

0.17	2.37	10.07
------	------	-------

Cruïlla. Es pren la pista de la dreta baixant pel costat dret d'un camp.

0.04	2.41	10.33
------	------	-------

Torrent (460 m). Poc abans del torrent es deixa una pista a l'esquerra. Es creua, i immediatament es gira a la dreta tot pujant a creuar un camp (nord-oest). Més endavant, el camí fa un revolt a l'esquerra tot pujant.

0.04 2.45 10.57

Bifurcació. Es troba una pista que se segueix amunt a l'esquerra cap al sud-oest.

0.04 2.49 10.690

Cruïlla. Se segueix el camí principal i es deixa un camí que puja a la dreta; a continuació es passa per sota d'una línia d'alta tensió. Més endavant es deixa una bifurcació a la dreta, i després es passa pel costat del cementiri.

0.14 3.03 12.07

Bifurcació. Se segueix per la pista asfaltada cap a la dreta, en direcció al poble.

0.02 3.05 12.31

Vilanova de l'Aguda (409 m). Plaça de la Diputació Provincial. Hi ha una font dedicada al beato Benildo. Si es va cap al centre del poble; cruïlla anterior, hi ha una placa de pedra que diu el següent:

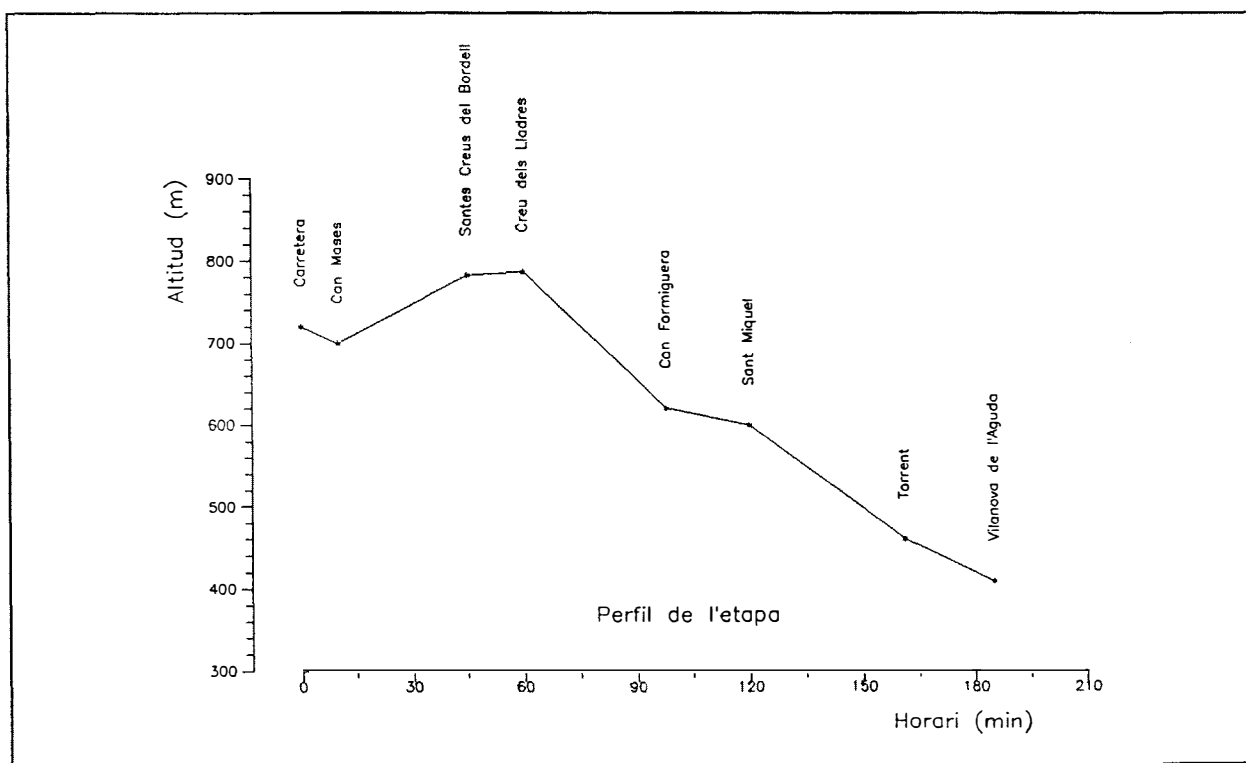
1^a TROBADA DE MUNICIPIS AMB TOPÒNIM VILANOVA

VILANOVA DE L'AGUDA
VILANOVA DE LA BARCA
VILANOVA DE BELLPUIG
VILANOVA DEL CAMÍ
VILANOVA D'ESCORNALBOU
VILANOVA I LA GELTRÚ
VILANOVA DE MEIÀ
VILANOVA DE PRADES
VILANOVA DE SAU
VILANOVA DE SEGRÀ
VILANOVA DEL VALLÉS

18 de setembre de 1994

(Equip de ruta: Ramon Casas i Mariano Guerra)

Ramon Casas i Vidal, febrer de 2000

SANT PERE DE MADRONA

Dins del terme municipal de Tiurana, el sector centrat per l'antiga parròquia de Sant Pere de Madrona s'estén al nord-oest del terme i és travessat per riu de Madrona que neix prop de Clarà, dins el terme de Castellar de la Ribera i desguassa al Segre aigua avall de Castellnou de Bassella. És cobert per grans boscs de pinassa, pins blancs i alzines i els conreus es localitzen a les clarianes de les masies, molt escampades. El nucli central té dues masies habitades eventualment i vers el sud hi ha la de Sangrà, habitada.

L'antiga església parroquial de Sant Pere era una bella i àmplia construcció romànica, amb elements llombards, decorada amb pintures murals i una cripta; aquesta i part dels murs de l'església són esfondrats. En procedeixen tres capitells romànics primitius conservats que porten la inscripció *Mirus me fecit*. També s'han ensorrat l'antic castell de Madrona i la casa rectoral. La nova església parroquial és un gran edifici neoclàssic bastit en 1771-76 i decorat amb pintures murals sobre els dotze apòstols als murs laterals. Entre les dues esglésies hi havia una monumental creu de terme; en resta la base i uns trossos que es conserven a la parròquia. L'església de Madrona és citada ja a l'acta de la consagració de la catedral d'Urgell, el 839, i vers l'any 1000 el lloc era poblat de masos en poder de grans propietaris territorials, entre els quals el comte d'Urgell.

Dins el seu terme parroquial, a l'extrem de ponent del municipi, hi ha l'antiga esglésieta romànica de Santes Creus de Bordell, enlairada a 782 m, a la serra del Bancal, on se celebra un aplec per la Santa Creu de Maig; més al sud hi ha l'antic hostel del Bancal dels Sacs (o dels Arcs, o de l'Arc), en un collet de la mateixa serra i al límit amb Vilanova de l'Aguda, vora el qual s'han celebrat fins a temps recents dues fires de bestiar (que han estat traslladades a Solsona), el 21 de gener i el 19 de setembre. Aquestes fires tenien l'origen en la carrerada que passava pel sector.

VILANOVA DE L'AGUDA

El municipi de Vilanova de l'Aguda, de 53.48 km², s'estén pel sector de llevant de la comarca de la Noguera i la seva demarcació limita amb Bassella (Alt Urgell), amb Pinell de Solsonès (Solsonès), amb Sanaüja i Florejacs (Segarra) i amb els termes noguerencs de Tiurana, Oliola i Cabanabona. Travessa el seu allargassat terme el Llobregós, que marca una vall d'una altitud mitjana de 380 m i que és travessada també, paral·lela al riu, per la carretera de Calaf a Ponts, que permet d'atènyer per un brancal la població de Vilanova de l'Aguda, centre administratiu d'aquest dilatat terme, que inclou també altres antigues poblacions o centres històrics, com són Ribelles, Sant Miquel de Valldàries, l'Alzina de Ribelles, Vilalta i Guardiola.

Al Llobregós i la seva vall conflueixen la resta de torrents o barrancs que drenen el terme, els més importants dels quals són el torrent de Valldàries o de Vilanova, que s'origina a la serra del Pubill (691 m), situades vers l'extrem nord-occidental del terme, i els barrancs de Botines i de la Figuera, que recullen les aigües del serrat del Bancal (782 m), més cap al sector llevantí de la part alta del terme.

El centre històric del sector septentrional del municipi fou el castell de l'Aguda, situat a Sant Miquel de Valldàries, en un indret aturonat a 621 m d'altitud, sobre el torrent de Valldàries, al lloc de l'actual masia de les Agudes. Aquest castell és documentat el 1040 quan era propietat d'Arnau Mir de Tost, que l'havia rebut ja dels seus pares. El 1066 Arnau Mir el va oferir a la canònica de Santa Maria d'Urgell. Més tard va passar per diferents mans laiques i des del 1702 era de la jurisdicció dels Amat i dels seus successors creats aquell any marquesos de Castellbell. Com a municipi fou sempre de la vegueria d'Agramunt i del corregiment de Cervera. Molt més important és la trajectòria històrica de la baronia de Ribelles, que comprenia també els llocs de l'Alzina, Guardiola i Vilalta i més ho és encara el llinatge dels Ribelles, originari del castell de Ribelles, restaurat al principi del segle actual pels Llabrés de Mallorca, successors seus.

El poble de Vilanova de l'Aguda es troba ben emplaçat, sobre una margera, a la dreta del torrent de Valldàries o de Vilanova, a 409 m d'altitud. La seva caseria, habitada per un centenar de persones,

forma un conjunt molt atapeït, amb una plaça davant l'església de Santa Maria, un edifici amb caire d'església rural, precedida d'un petit jardí, que ha esdevingut la parroquial per haver-se destruït l'antiga parroquial de Sant Andreu, dita també del Roser, de la qual només resta l'alt campanar quadrat. És molt típic el Carrer Major, travessat per carrerons secundaris amb un pas cobert d'arc apuntat, d'una gran bellesa. Un gran portal d'entrada, d'arc rodó, adovellat, situat al caire de la marga rocosa on s'asseu el poble i altres indicis de murs indiquen que la població havia estat primitivament emmurallada.

La població de Vilanova s'originà entre els segles XII i XIII com a centre administratiu i de poblament del vell castell de l'Aguda. Entorn de la població hi ha alguns antics masos com la masia del Bosc, amb una antiga església del segle XVI dedicada a Sant Tomàs o la més tardana de Sant Josep, del segle XIX, que es troba adossada al mas de Can Valls.

A l'indret de Sant Miquel del Castell o de Valldàries, a 621 m d'altitud, entre la serra del Pubill i la del Bancal, en un lloc aturonat, hi havia l'antic castell de l'Aguda, del qual resten murs i la bonica església romànica de Sant Miquel, una notable edificació amb finestres espiellades a migjorn i un absis amb boniques arcuacions llombardes i lesenes. La nau es va sobreaixecar tardanament i el campanar d'espadanya, més modern, és sobre el mur que comunica la nau amb l'absis. Es creu que la masia fortificada de les Agudes era l'antic castell o almenys que és el que resta en peu de l'antic castell.

Dintre l'antiga demarcació de Vilanova de l'Aguda el més remarcable és la capella o santuari de la Mare de Déu de les Omedes, a uns 2 km al nord-est de la població. És un notable edifici romànic de nau amb absis llis, porta adovellada al mur de ponent i finestres espiellades a ambdós costats de la nau. És un edifici d'avançat el segle XII, del qual procedeixen una antiga imatge de la Mare de Déu i altres de més tardanes ara guardades al Museu d'Art de Catalunya. El seu retaule fou venut a un museu de Sitges el 1934.

També a l'indret de la Figuera de l'Aguda, avui deshabitada, que dona nom a una serreta i a un barranc entre Vilanova i Ribelles, a 582 m d'altitud, hi ha restes d'una església romànica, sense volta, dedicada abans a Sant Martí, i d'un antic castell, amb una torre, d'origen potser romànic, que al segle XIV era de Berenguer Sacosta.

BIBLIOGRAFIA

- ## Topoguaia del Sender de Gran Recorregut GR-3.
Tram L'Estany - Tàrraga.
Senders de Catalunya. Barcelona (1998).
- ## El Bages, el Berguedà i el Solsonès.
Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 2.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona (1981).
- ## El Segrià, les Garrigues, la Noguera i el Baix Cinca.
Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 10.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona (1983).
- ## Bages.
Mapa comarcal de Catalunya (7). Cartografia escala 1:50.000
Institut Cartogràfic de Catalunya. Barcelona (1993).
- ## Noguera.
Mapa comarcal de Catalunya (23). Cartografia escala 1:50.000
Institut Cartogràfic de Catalunya. Barcelona (1994).

Agustí Poch, febrer de 2000

